

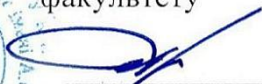
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет
Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного
факультету

Г.Я.Касьяненко
« 30 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У ЗВО

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіки

Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія)

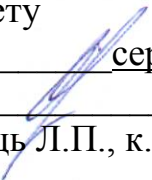
Ступінь вищої освіти: магістр

Факультет: природничо-географічний

Погоджено науково-методичною
комісією природничо-географічного
факультету

« 30 » серпня 2019 р.

Голова

(Міронєць Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Корнус Олеся Григорівна кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

Завідувач кафедри
загальної та регіональної географії

Корнус О.Г., к.г.н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
3-й		3-й	
Лекції			
-		-	
Практичні, семінарські			
-		-	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
180 год.		180 год.	
Консультації:			
-	-		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 180			

ВСТУП

Професійна підготовка майбутнього викладача, формування його педагогічних здібностей здійснюється в процесі навчальної діяльності, важливою частиною якої є виробнича педагогічна практика, яка забезпечує інтеграцію знань та їх застосування. Виробнича практика посідає особливе місце у системі підготовки майбутніх викладачів географії. Діяльність магістрантів у період практики є аналогом професійної діяльності викладача ЗВО, вмщує в собі всі її види та функції. Ця практика проводиться в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності і спрямована на усвідомлення магістрантами закономірностей і принципів навчально-виховної роботи у вищій школі.

Виробнича практика магістрантів організовується у ЗВО III-IV рівнів акредитації під керівництвом досвідчених викладачів, які мають визнані здобутки у науковій, методичній та виховній роботі, наукові ступені й учені звання. Під час практики магістранти повинні брати участь у різноплановій роботі викладачів кафедр загальної та регіональної географії.

Під час виробничої практики магістранти повинні ознайомитись з основними функціями педагогічної діяльності викладача географії, спостерігати і аналізувати його діяльність на лекціях та практичних заняттях або семінарах. Магістранти мають змогу реалізувати отримані під час освітнього процесу фахові та психо-

лого-педагогічні знання і вміння. У них є можливість моделювати освітній процес, реалізовувати на практиці створені моделі та оцінювати їх ефективність.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Мета виробничої практики: підготовка магістрантів до цілісного виконання функцій викладача ЗВО III-IV рівнів акредитації як науковця та викладача. Практика створює можливості для перевірки готовності магістранта до самостійної науково-педагогічної діяльності, адекватної самооцінки здібностей, професійних якостей із точки зору їх відповідності вимогам до викладача вищої школи.

Основні завдання виробничої практики:

1. Формування професійно значущих якостей особистості педагога-науковця.
2. Формування і розвиток професійних умінь і навичок, необхідних для організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.
3. Вироблення творчого дослідницького підходу до науково-педагогічної діяльності.
4. Ознайомлення із сучасним станом навчально-виховної роботи у ЗВО, із передовим науково-педагогічним досвідом.
5. Апробація набутих професійних компетентностей.

Програмні компетентності, якими повинен оволодіти практикант:

Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності **(ЗК-1)**.

Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності **(ЗК-2)**.

Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя **(ЗК-3)**.

Усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, нетерпимість до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості **(ЗК-7)**.

Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, мати навички роботи в команді, цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність **(ЗК-8)**.

Здатність застосовувати набуті знання про перелік та зміст державних документів щодо змісту географічної освіти та особливостей навчання географічних дисциплін **(ФК-4)**.

Готовність до посадових обов'язків вчителя географії, організатора краєзнавчотуристичної роботи з колективом учнів, володіння педагогічним тактом та високими моральними якостями **(ФК-5)**.

Здатність моделювати освітні процеси, аналізувати їх, прогнозувати наслідки їх впровадження, застосовувати сучасні методиками і освітні технології, в тому числі геоінформаційні, з метою забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти **(ФК-6)**.

Здатність до застосування в освітньому процесі елементів теоретичного та експериментального дослідження в географії, а саме: розв'язувати компетентнісні завдання, розробляти та керувати навчальними проектами **(ФК-7)**.

Здатність застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності вчителя **(ФК-12)**.

Програмні результати навчання

Оволодіти загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального географічного кругозору **(ПРН-1)**.

Застосовувати наукові підходи до визначення сутності поняття освіти та освітніх процесів. Оцінювати та співставляти основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності. Пояснювати роль освіти в житті людини, мати уявлення про способи зберігання і передавання соціального досвіду і базисних цінностей культури **(ПРН-2)**.

Знати сучасні технології навчання географії для виконання професійних обов'язків та методичні особливості формування об'єму навчальної інформації з географії для вивчення у навчальних закладах різного типу **(ПРН-8)**.

Розробляти продукти навчального та навчально-методичного спрямування. Застосовувати вміння організації краєзнавчо-туристичної роботи в учнівському колективі. Уміти вибирати методику підготовки і проведення уроків, лекцій, семінарських (практичних) занять, використовувати активні методи навчання та організації самостійної і науково-дослідної роботи студентів та сучасну систему оцінювання знань студентів **(ПРН-10)**.

Уміти встановлювати психологічні особливості студентів, володіти педагогічною взаємодією та навичками педагогічного спілкування **(ПРН-11)**.

Виявляти ініціативу і самостійність у різноманітних видах діяльності, брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, дотримуватись професійної етики та корпоративної культури **(ПРН-18)**.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ МАГІСТРАНТІВ-ГЕОГРАФІВ

Згідно навчального плану виробничої практики проводиться у магістрів галузі 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Географія) (термін навчання 2 рік) у III семестрі. Виробнича практика триває 4 тижні. Керівництво виробничою практикою у ЗВО здійснюють викладачі кафедри загальної та регіональної географії.

Виробничою базою для магістерської виробничої педагогічної практики є кафедра загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Керівник практики розподіляє магістрантів за певними курсами і дисциплінами, які закріплені та читаються на кафедрі, призначає викладачів методистами практики.

До виробничої практики допускаються магістранти, які не мають академічної заборгованості за попередній семестр навчання в магістратурі.

Під час проходження виробничої практики у ЗВО студенти-магістранти **повинні:**

- ознайомитися з основними напрямками роботи викладача (навчальна, наукова, методична та організаційна робота) ЗВО;
- ознайомитися змістом і структурою курсів з географічних дисциплін;
- сформувати вміння застосовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- вивчити специфіку університетської географічної освіти;
- вивчити робочі програми з курсів географічних дисциплін;
- набути досвіду написання конспектів лекцій з географічних дисциплін;
- набути досвід підготовки та проведення практичних і лабораторних занять з географічних дисциплін;
- виробити початкові вміння і навички проведення практичних та семінарських з географічних дисциплін, опанувати методикою їх проведення;
- оволодіти різними методами і засобами поточного і підсумкового контролю рівня знань студентів, формами проведення заліку, екзамену;
- сформувати початкові вміння та навички організації і проведення самостійної роботи, консультацій студентам, засідань наукових гуртків і проблемних груп;
- набути досвіду розробки нових технологій навчання студентів.

У процесі виконання завдань, передбачених програмою магістерської виробничої педагогічної практики, магістранти **зможуть:**

- оцінити рівень власної теоретичної підготовки з географічних дисциплін;
- навчитися складати робочі програми з географічних дисциплін;
- визначати структуру розділів, їх змістовий компонент;
- оволодіти методикою проведення підсумкового контролю знань, умінь та навичок студентів;
- організувати науково-дослідницьку роботу студентів, складати план роботи наукового гуртка та проблемної групи;
- опанувати методикою проведення лекційних, практичних, семінарських і лабораторних занять з географічних дисциплін;
- уміти організувати і здійснювати контроль за самостійною та індивідуальною роботою студентів.

ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У ЗВО

Змістовий компонент магістерської практики включає виконання таких **завдань:**

- складання індивідуального плану проходження практики, який встановленим чином перевіряється та затверджується методистом з фаху;
- ознайомлення з навчальними планами спеціальностей, робочими програмами дисциплін, закріплених за кафедрою;
- складання індивідуального плану проходження магістерської практики;
- відвідування не менше 2 лекційних і 2 практичних (семінарських) чи лабораторних занять магістрантів-практикантів;

- ведення щоденника практики;
- підготувати та подати на розгляд методисту з фаху розгорнуті конспекти лекцій, практичних (семінарських) чи лабораторних занять, що будуть проводитись магістрантом згідно з розкладом самостійно;
- провести самостійно 4 лекції та 4 практичні (лабораторні) роботи;
- ознайомитись із роботою студентського наукового гуртка або проблемної групи;
- продовжувати паралельно з виконанням програми практики працювати над магістерським дослідженням, по можливості здійснивши експериментальну частину роботи;
- підготувати звітну документацію про магістерську виробничу практику до останнього дня її проходження.

Обов'язки магістранта під час практики:

- ознайомитися з програмою проходження магістерської виробничої практики та сумлінно її виконувати;
- вивчити навчально-методичне забезпечення та матеріальну базу кафедри загальної та регіональної географії;
- вивчити досвід провідних професорів та доцентів кафедри загальної та регіональної географії;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку природничо-географічного факультету та університету в цілому;
- провести дослідження для експериментальної частини магістерської роботи.

Впродовж виробничої практики магістрант повинен виконати роботу такого змісту:

1-й тиждень

1. Взяти участь у настановному інструктажі.
2. Складання індивідуального плану на період практики.
3. Вивчення кафедральної навчально-методичної документації (індивідуальних планів, робочих програм тощо), планів наукової, навчальної, виховної, методичної роботи кафедр.
4. Робота з необхідною методичною літературою.
5. Вивчення роботи проблемних груп та наукових гуртків, основ керівництва науково-дослідницькою роботою студентів.
6. Підготовка до викладання курсу однієї з географічних дисциплін.

2-3-й тиждень

1. Підготовка та проведення лекцій, практичного (семінарського) чи лабораторного заняття з одного з географічних курсів.
2. Взаємовідвідування та наступний аналіз проведених практикантами практичних і лабораторних занять з різних географічних дисциплін.

4-й тиждень

1. Підготовка та проведення лекцій, практичного (семінарського) чи лабораторного заняття з одного з географічних курсів.

2. Вивчення та апробація форм контролю й обліку знань студентів.
3. Підготовка та підбиття підсумків практики.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Контроль за роботою магістрантів-практикантів здійснюють керівник практики, методисти, завідувач кафедри, керівник відділу практики університету.

Різні форми контролю за практикою здійснюються під час відвідування занять магістрантів-практикантів, при обговоренні проведених занять відповідно до узгодженого індивідуального плану магістранта.

Робота практикантів оцінюється методистом з фаху та керівником практики за 100-бальною шкалою відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу в університеті.

При виставленні загальної оцінки за виробничу практику враховуються оцінки за проведені заняття, організованість та сумлінність, дисципліну та педагогічні якості магістранта-практиканта, активність при виготовленні навчально-методичного забезпечення та використанні засобів навчання та діагностики знань студентів.

Магістрант повинен вести таку документацію:

- конспекти лекцій, практичних (семінарських) і лабораторних занять;
- звіт про проходження магістерської практики (додаток Б).

Магістрант складає індивідуальний план за такими розділами:

навчальна робота, що охоплює проведення 4 лекцій, 4 практичних (семінарських) або лабораторних (усього 8) занять, однієї консультації;

методична робота, що передбачає виконання індивідуальних завдань, участь у роботі проблемних наукових груп тощо;

науково-дослідна робота, що передбачає проведення експериментальної роботи за темою магістерського дослідження;

Індивідуальний план погоджується та затверджується методистом з фаху.

На підставі індивідуального плану магістрант-практикант складає звіт про проходження магістерської практики.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Підсумки практики підводяться з академічною групою керівником практики. Оголошуються оцінки за виробничу практику магістрантів.

Магістрант повинен на останньому тижні практики здати таку **документацію**, оформлену у окремій папці з титульним листом (додаток Б):

для методиста з фаху:

- всі розроблені конспекти проведених занять;
- індивідуальний план роботи магістранта-практиканта;
- щоденник практики

для керівника практики:

- робочу програму одного з географічних курсів, складену за Європейською кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу;

- щоденник практики;
- характеристика на магістранта-практиканта;
- звіт про проходження практики (додаток В);
- аналіз відвіданого навчального заняття магістранта-практиканта (додаток Г);
- індивідуальний план роботи магістранта-практиканта;
- атестаційний лист (додаток Д).

Магістерська виробнича практика оцінюється за 100-бальною системою.

При оцінюванні виробничої практики враховуються:

- знання програмного матеріалу з географії;
- якість проведення занять та їх оцінки;
- оцінка за ведення документації.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Лекційні, практичні, семінарські, лабораторні заняття, проведені магістрантом під час виробничої практики у ЗВО, оцінюються за такими критеріями:

Оцінка «відмінно» (90 - 100 балів) ставиться, якщо магістрант виробив розуміння специфіки курсу географії у ЗВО; здійснив глибокий і всебічний аналіз актуальних проблем методики викладання географічних дисциплін на сучасному етапі й окреслив основні напрями та перспективи наукових досліджень для майбутніх викладачів; визначив зміст, структуру, завдання географічних дисциплін у ЗВО; набув уміння та навички читати лекції, проводити практичні (семінарські) та лабораторні заняття відповідно до останніх досягнень у галузі методики та педагогіки вищої школи, укладати навчальні та робочі програми з географічних дисциплін; навчився керувати науковою роботою студентів (курсовою); опанував нормативні документи, що визначають діяльність науково-педагогічних працівників ЗВО; структуру курсів географічних дисциплін, вимоги до них; основні форми занять та методику їх проведення у ЗВО; використовував на високому рівні доцільні форми та шляхи організації індивідуальної та самостійної роботи студентів; зміст та завдання педагогічної практики у професійній підготовці викладача; самостійно, грамотно, на високому науковому та організаційно-методичному рівнях змодельював структуру конспектів залікових занять, чітко та обґрунтовано висував, ефективно вирішував навчально-виховні завдання, раціонально використовував різноманітні методи навчання та методичні прийоми активізації студентів, поєднував колективні, індивідуальні та групові форми занять для досягнення поставленої освітньої мети занять; сформував необхідні вміння та навички викладання географії у вищих навчальних закладах;

Оцінка «добре» (75-89 балів) ставиться, якщо магістрант самостійно, грамотно, на високому науковому та організаційно-методичному рівнях моделював структуру конспектів залікових занять; чітко та обґрунтовано висував, ефективно вирішував навчально-виховні завдання, раціонально використовував різноманітні методи навчання, проте недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації студентів, поєднував різні форми занять для досягнення поставленої освітньої мети занять; якщо магістр-практикант ви-

явив знання психолого-педагогічної теорії, творчий підхід і самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у моделюванні та проведенні занять.

Оцінка «задовільно» (60-74 бали) ставиться, якщо магістрант змодельював структуру та плани-конспекти занять, помилився при визначенні їх навчально-виховної мети, недостатньо ефективно застосовував різні методи навчання, прийоми активізації студентів, невдало організував індивідуальні, групові, колективні форми роботи на практичних та лабораторних заняттях, допускав ряд помилок у викладі матеріалу під час читання лекції; постійно використовував конспект заняття, часто недостатньо аргументовано проведено оцінювання відповідей студентів без застосування різних форм контролю.

Оцінка «незадовільно» (35 - 59 балів) ставиться, якщо магістрант не виконав програми практики.

Індивідуальний план роботи магістранта
П.І.Б. _____
на час виробничої практики з « » по « » 20 р.

№	Зміст роботи	Термін виконання	З ким погоджено
1	Планування роботи		
	Участь в роботі установчої конференції		методист з географії
	Складання і погодження індивідуального плану		
	Обрання навчальної дисципліни для навчально-виховної роботи		методист з географії
2.	Підготовка до навчально-виховної роботи		
	2.1. Ознайомлення з робочим навчальним планом спеціальності		методист з географії
	2.2. Ознайомлення з робочою навчальною програмою обраної для викладання дисципліни		
	2.3. Опрацювання спеціальної фахової літератури		
2.4. Визначення розділу й тем занять для проведення їх практикантом			
	Організаційна і методична робота		
3.	3.1. Опрацювання методичної літератури і вибір методики проведення занять		методист з географії
	3.2. Підготовка засобів наочності		
	3.3. Розробка конспекту лекції, лабораторного/семінарського/практичного заняття		
	3.4. Розробка засобів контролю знань		
	3.5. Підготовка відкритого (залікового) заняття		завідувач кафедри
	3.6. Ознайомлення з переліком обов'язкової документації кафедри		завідувач кафедри
4.	Навчально-виховна робота		
	4.1. Проведення лабораторних /практичних /семінарських занять з теми: « », « », ...		методист з географії
	4.2. Проведення консультацій із студентами		
5.	Науково-дослідницька робота		
	5.1. Проведення заходів учнівської або студентської олімпіади, участь в студентській науковій конференції		методист з географії
6.	Облік проведення роботи та звітування		
	7.1. Підготовка звіту		методист з географії
	7.2. Участь у підсумковій конференції по закінченню практики		

Практикант-магістрант: _____

Методист-викладач кафедри загальної та регіональної географії:

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Кафедра загальної та регіональної географії

Звітна документація

магістранта _____

природничо-географічного факультету, що проходив виробничу
практику на кафедрі загальної та регіональної географії
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
в період з до

Керівник практики:

Підпис та оцінка

Суми 20__

Звіт

про виробничу практику магістранта

Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

П.І.Б. _____,

що проходив виробничу практику на кафедрі загальної та регіональної географії з _____ до _____.

За період практики проведено:

_____ лекцій,
 _____ практичних (семінарських) занять,
 _____ лабораторних занять,
 _____ консультацій,
 _____ занять наукових гуртків;

відвідано:

_____ занять магістрантів.

№ п/п	Дата	Вид заняття	Тема заняття	Відгук про заняття

Далі в довільній формі викласти свої враження і пропозиції щодо організації та проведення виробничої практики.

Дата _____

Підпис практиканта

АНАЛІЗ ВІДВІДАНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ
МАГІСТРАНТА-ПРАКТИКАНТА

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЛИСТ

виробничої практики студента _____
(П.І.П. повністю)

природничо-географічного факультету, який проходив виробничу практику на кафедрі загальної та регіональної географії, в період з _____ по _____.

№ п/п	ПІБ	Макс. балів до:	Набрані бали	Підпис
1	Методист з фаху _____	75		
2	Керівник практики _____	25		

Підсумкова кількість набраних балів _____

Оцінка за виробничу практику за шкалою ECTS _____

Оцінка за виробничу практику за національною шкалою _____

Керівник практики _____ Корнус О.Г.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Вища школа України і Болонський процес: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Метод. пос. для студ. магістратури. Київ: Центр навч. л-ри, 2003.
3. Лякішева А. В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ЗВО : навч.-метод. посіб. / А. В. Лякішева, Л. К. Грицюк. - Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.

Допоміжна

1. Педагогіка вищої школи: Навч. пос. Одеса: ПДПУ ім. К. Ушинського, 2002.
2. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Академвидав", 2006. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Освітній портал // www.osvita.ua
2. Міністерство освіти і науки України // www.mon.gov.ua